

“La cultura és identificar-se amb alguna cosa, i t’hi identifiqués quan sents passió”

Publicat per [Interacció](#) [1] el 26/02/2020 - 12:12

Entrevista a l'Espereanceta de l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu.

Noemí Busquets és la **creadora del personatge de cabaret pagès, 100% pallarès i sense edulcorants, “Espereanceta de Casa Gassia”**, que viu a l'[Ecomuseu de les Valls d'Àneu](#) [2] i l'ensenya a les persones que el visiten. Al llarg de 14 anys de trajectòria, aquestes visites s'han convertit en un dels grans atractius del museu i del Pallars en general. I no només això, sinó que fruit d'aquest personatge n'han sorgit tres més: l'**Esperanza de la Pampa** és la cosina argentina; l'**Àrnica** és la cosina de Barcelona, una neo-rural afincada al Pallars; i per últim, la **Joana la Gascona** és la cosina francesa i explica a públic tot el que vulguin saber sobre bruixeria.

Les quatre formen part de la mateixa família, però cadascuna d'elles té una personalitat ben marcada i diferent. Per Busquets, però, la **“mater familias” és indubtablement l'Espereanceta. Ella no té pèls a la llengua i ho diu tot tal com raja. Potser aquesta és la clau del seu èxit. Això sí, el que és cert és que “l'Espereanceta agrada molt o no agrada gens”**.

Com defineix Busquets la feina que fa quan encarna l'Espereanceta o a les seves cosines? Hi ha referents propers o el seu és un cas únic? Creu necessària la presència de personatges semblants en la resta del panorama cultural actual? En aquesta entrevista li preguntem per això i molt més.

Entrevista a Noemí Busquets, una esperança als Pirineus.

Com definiries la teva feina? Et consideres una mediadora, actriu, educadora, gestora cultural... o una barreja de tot?

Sí, és bona aquesta pregunta. Jo em defineixo com a dinamitzadora cultural. L'Esperanceta serveix per a tot, no només per l'àmbit cultural sinó per tot tipus d'esdeveniments; i al cap i a la fi, em dedico a dinamitzar. El que faig són visites teatralitzades? Sí, però al mateix temps no acaba de ser només això. També sóc una espècie d'adoctrinadora, que dic jo.

Mai hi ha guió, jo em nego a guionitzar.

Quan faig tota la resta d'esdeveniments (com presentar fires, mercats o fins i tot curses) no em preparo res, improviso i faig el que surti. És més format "speaker". En canvi, tot el que és cultural, històric o etnogràfic m'ho he de preparar. Em passo tot l'hivern estudiant (a mi m'encanta la història, sinó no podria fer aquesta feina). Faig esquemes, vaig als arxius, llegeixo llibres i més llibres, subratllo, pregunto... Després, acabo fent un esquema i qualsevol se sorprendria que només amb un esquema faci una visita de més d'una hora. Però és clar, al darrere hi ha tot un bagatge.

A més, el coneixement és molt acumulatiu. Per exemple, si ja conec l'època feudal, aquests coneixements els puc aplicar en diferents visites. I mai hi ha guió, jo em nego a guionitzar. També he fet visites amb altres actrius, a Balaguer ho he fet dos o tres anys amb la Bullfarines, un personatge tipus Esperanceta. Hi ha gent que se sent més còmode amb això i gent que no tant, però en general va agradar.

Creus que seria positiu que hi hagués més presència d'aquests mediadors en el panorama cultural actual?

Sí, sens dubte, però vigilant de no caure en vestir a algú d'una certa manera i que faci exactament el mateix que fa quan va vestit normal. Això també ho he vist, fer-ho sense que hi hagi un treball al darrere, banalitzant-ho. Jo crec que la persona que fa això és molt important. Ha d'estudiar història? Potser no cal. Ha d'haver fet el màster de gestió del patrimoni? Potser tampoc cal. Però potser sí que ha de contemplar-ho una mica tot en el seu conjunt. Quan et trobes a algú disfressat i que simplement repeteix un text, això es nota. Jo quan passa això, li pregunto a algun nen què li ha semblat. Ells no tenen filtres socials ni educacionals i responen amb sinceritat.

En aquest cas, seria necessària la professionalització d’aquesta figura (tenint coneixements d’interpretació, improvisació, històrics, culturals...)?

Sí, evidentment. Però avui per avui no existeix. Com he acabat fent això, jo? Jo sóc actriu, però també he treballat durant molts anys com a intèrpret de llengua de signes a l’àmbit educatiu, i a més sóc terapeuta i dono classes de dansa.

L’important és la passió, perquè la cultura és identificar-se amb alguna cosa, i t’hi identifiqués quan sents passió.

Amb 16 anys vaig començar a treballar a l’Ecomuseu de les Valls d’Àneu fent visites guiades, i a mi això m’apassiona. De fet, si aquesta feina no t’apassiona, no cal fer-la. L’espectador o visitant nota la falta de passió. Ara, per exemple, faré un taller als museòlegs de la xarxa de museus de Lleida, justament perquè tinguin més eines i recursos dramàtics, en el sentit teatral. Hi ha gent que, quan fa una visita a un grup, aquesta expressivitat li surt de dins, però també hi ha gent a la qual no li passa. No passa res, això és un múscul que es pot exercitar; si es vol, es pot treballar. L’important és la passió, perquè la cultura és identificar-se amb alguna cosa, i t’hi identifiqués quan sents passió.

L’Esperanceta a Casa Gassia, l’Ecomuseu de les Valls d’Àneu.

Creus que fer reviure un personatge del passat pot ser una bona manera de dinamitzar territoris petits? En aquest cas, què recomanaries a un museu o equipament cultural que volgués donar-se un impuls a través d’un personatge com a esforç d’apropament al gran públic?

Crec que sí que és útil per molts altres emplaçaments culturals. I el primer que crec que han de fer és reüllar l’equip amb el que treballen; valorar l’equip humà que forma part d’aquella entitat, museu o associació. A partir d’aquí, cal comunicar-nos (que és el que ens falta en aquesta societat en general) i potser ens adonem que, a la persona amb la qual treballes li encantaria fer-ho. Amb aquest “li encantaria”, tornem a la passió una altra vegada. Resulta que només cal apuntar-la a un curs que val 50€... i amb això ja ho tindríem.

Cal mirar a qui tenim al voltant i preguntar. A vegades tenim uns cracks espectaculars entre nosaltres però no ens autodescobrim.

És a dir, cal buscar primer de tot a dins. De vegades diem que no tenim diners, i com que no tenim diners fem un cartell i ja està, i ens passem tota la vida fent cartells. Sinó, també diem que ara cal fer coses tàctils... però és que també tenim les persones! Al final, una persona podrà transmetre coses que una màquina no serà capaç de transmetre. A més, a vegades tenim uns cracks espectaculars entre nosaltres però no ens autodescobrim, i anem a buscar fora a no sé qui quan no caldria.

Quina ha sigut l’evolució del personatge? En quin moment el teu paper traspasa les fronteres del museu per passar a dinamitzar culturalment tot un territori sencer?

En un principi, hi havia un clar arrelament amb el museu, són 14 anys allà. De fet, el primer i el segon any d’Esperanceta van ser un desastre. Sort que el Jordi Abella, el director de l’Ecomuseu de les Valls d’Àneu, és com és i confia en mi més que jo mateixa. Mai m’ha dit “això no ho diguis”, “això no ho facis”, “això fes-ho així o aixà”.

Els primers anys el personatge encara era molt més punxegut; és a dir, molt més sarcàstic, irònic i punyent del que és avui en dia. És un personatge bufonesc, històric, histriònic, histèric, estripat... no és planer. Planeres ho són la Joana Gascona o l’Àrnica, però l’Esperanceta no. Jo crec que puc portar 14 anys fent d’Esperanceta per aquest motiu. O em passo de la línia o... perquè em voldran tornar a veure?

La veritat és que no recordo el moment en què vaig començar a sortir fora del museu. Un dia, mirant factures, pensava que portava 10 anys fent d’Esperanceta i vaig descobrir que no, que ja eren 14. L’Esperanceta ha anat evolucionant, és com el concepte de casa antiga; un espai transformable en si mateix però transformador també, perquè s’adapta a les necessitats familiars. L’Esperanceta també s’ha anat adaptant al que ha anat sorgint.

Pel que fa les xarxes socials fa vora un any i mig que hi ha instagram i facebook, tot i que jo mai m’he venut a mi mateixa. De fet, jo vivia a Barcelona i treballava d’intèrpret de llengua de signes a l’àmbit educatiu. Les representacions eren a l’estiu, per Nadal, Setmana Santa i algun cap de setmana. És ara que la cosa se n’ha anat més de mare, i ja fa anys que me’n vaig també a altres museus, però no recordo quant fa exactament.

Coneixes algun altre personatge (en l’àmbit de la cultura) que consideris que fa una feina semblant a la teva?

No, això sí que no. Jo em vaig inspirar en un personatge real. Havia estudiat teatre i vaig pensar, “si has estudiat teatre ho has de poder fer!” Com deia, l’Esperanceta dels primers anys ha canviat, no és la mateixa que ara, però

un referent com a tal no l’he tingut. Tan de bo!

L’Esperanceta és un personatge que o bé t’agrada molt o bé no t’agrada gens. No hi ha un punt mig.

Aquest estiu que he estat al Castell del Llordà, a Isona, o al despoblat de la Santa Creu... ha estat molt bonic perquè els fans de l’Esperanceta em segueixen i acaben descobrint altres llocs i museus pel fet de venir-me a veure a mi. És un públic que busca, “Aviam què fa l’Esperanceta aquest estiu?” Tinc una certa gent que em segueix allà on vaig. Això sí, l’Esperanceta és un personatge que o bé t’agrada molt o bé no t’agrada gens. No hi ha un punt mig. No funciona que la gent digui als altres “Si no sabeu què fer podeu anar a veure-la”. Ha de ser més radical; que recomanin als seus coneguts que hi vagin perquè els encantarà, o que diguin que no hi vagin perquè no val gens la pena.

Si voleu seguir l’Esperanceta, més enllà de les Valls d’Àneu, podeu trobar totes les experiències i reflexions a través dels vídeos quotidians que comparteix a la seva pàgina de [Facebook](#) [3] i al seu perfil d’[Instagram](#) [4], o minstagram, com diria ella.

esperancetadecasagassia

Siguiendo

283 publicaciones

4.252 seguidores

705 seguidos

Esperanceta de Casa Gassia

Cabaret pagès 100% pallerès, sense edulcorants.

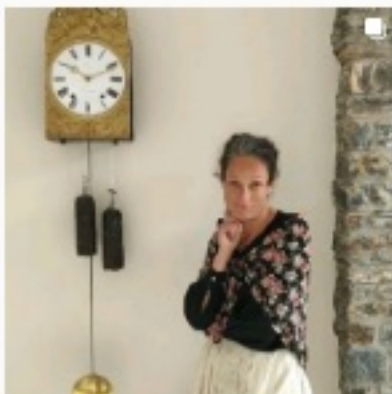
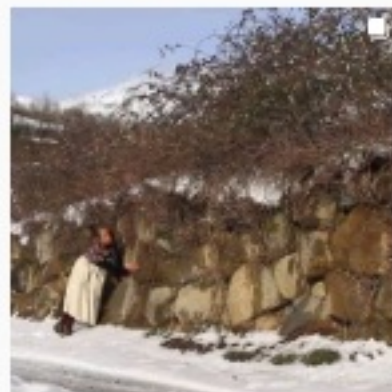
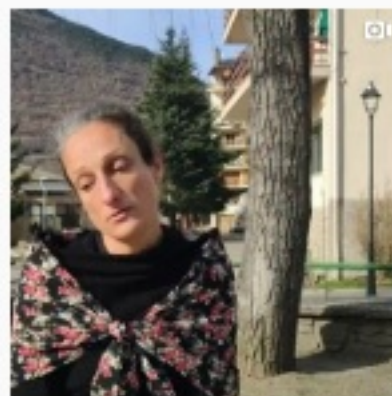
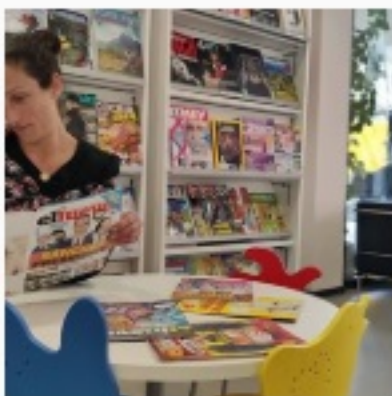
Programa per a escoles 📖

www.ecomuseu.com/ecomuseu/didactica

isabellabuenoflorez, aidualcabela, indifolke y 9 més siguen esta cuenta

PUBLICACIONES

ETIQUETADAS

[4]

[Inicieu sessió](#) [5] o [registreu-vos](#) [6] per a enviar comentaris **Etiquetes:** accés a la cultura

Etiquetes: públic

Etiquetes: mediació

Etiquetes: desenvolupament

Etiquetes: patrimoni

Etiquetes: museus

- [7]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2020/cultura-passio-esperanceta>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <http://www.ecomuseu.com/>

[3] <https://www.facebook.com/esperancetadecasagassia/>

[4] <https://www.instagram.com/esperancetadecasagassia/>

[5] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/patrimoni-marca-ciutat>

[6] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[7] <https://interaccio.diba.cat/node/8239>